

УДК 376.1:371.1:37.08:378

Володимир Шевченко

Інститут спеціальної педагогіки і психології
імені Миколи Ярмаченка НАПН України
ORCID ID 0000-0003-0119-3206
DOI 10.24139/2312-5993/2019.04/340-350

ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ ДО РОБОТИ З ДІТЬМИ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

У статті автор робить аналітичний огляд кадрової політики в системі спеціальної та інклюзивної освіти. Він аналізує підходи до організації навчального процесу у закладах вищої освіти з метою підвищення його ефективності; зазначає причини, через які існуюча система освіти для дітей з особливими потребами не задовольняє потреби суспільства; указує напрями, що потребують першочергового вирішення; окреслює концептуальні основи підготовки корекційних педагогів до роботи у спеціальних закладах. Автор робить спробу визначити можливості підвищення якості підготовки фахівців за рахунок модифікації підготовки кадрів у закладах вищої освіти при підготовці студентів відповідного напрямку.

Ключові слова: *підготовка фахівців, спеціальна освіта, інклюзивна освіта, діти з особливими освітніми потребами, модернізація освіти, система корекційно-реабілітаційної допомоги, компетентність, педагогічні традиційні та інноваційні технології.*

Постановка проблеми. В умовах реформування системи освіти та ускладнення завдань, які стоять перед спеціальною освітою, підвищуються вимоги до фахівців зазначеної галузі, їхніх особистісних і професійних якостей, рівня їхньої професійної культури. Від професіоналізму педагога значною мірою залежить рівень передачі знань, соціально-культурного досвіду підростаючому поколінню. Лише педагог, який є високорозвиненою, культурною особистістю, зможе виховати особистість у своїх вихованцях. Сучасним спеціальним та інклюзивним закладам потрібні фахівці, які творчо реалізують нові технології навчання, постійно домагаються високих результатів у своїй професійній діяльності (Колишкін, 2017, с. 368).

Очевидною є потреба доопрацювання існуючих парадигм професійної підготовки фахівців у галузі спеціальної освіти, які б відповідали найвищим світовим стандартам надання освітніх послуг і були готовими до сучасних викликів фахового простору в глобалізованому суспільстві. Саме високий рівень кваліфікації педагогічних кадрів у галузі спеціальної та інклюзивної освіти є однією з важливих умов реалізації корекційно-виховних завдань, що стоять перед сучасною освітою для дітей із особливими потребами (Пономарьова, 2017, с. 378).

На сучасному етапі для повноцінного розвитку дітей із особливими потребами створюються нові типи шкіл і дошкільні заклади, інклюзивно-ресурсні центри, розгортаються позашкільні заклади, створюються спеціальні служби, які здійснюють профілактику порушень і готують батьків

до виховання дітей із особливими потребами в умовах сім'ї тощо. Якісне вирішення цих проблем знаходиться у прямій залежності від рівня підготовки фахівців (Миронова, 2003, с. 20).

На сьогодні виникає необхідність формування нової генерації спеціальних педагогів, здатних здійснювати специфічну професійну діяльність у нових умовах, які можуть надавати кваліфіковану допомогу дітям із особливими потребами у створенні умов для їх успішного навчання, розвитку й соціалізації, що передбачає якісну фахову педагогічну, медичну, психологічну та правову підготовку на рівні вимог вищої школи (Пахомова, 2017, с. 374).

На сучасну систему підготовки фахівців спеціальної освіти впливають такі чинники: досягнення в галузі педагогіки, психології, технологій і медицини та стан практичної роботи у спеціальних закладах. Проте, першочергового значення набуває зміст підготовки фахівців, а також форми і методи (Миронова, 2005, с. 204).

Ураховуючи процеси реформування освіти, модернізації та модифікації системи корекційно-реабілітаційної допомоги дітям із особливими потребами, заклади вищої освіти мають своєчасно реагувати на зміни в зовнішньому середовищі та змінювати свою стратегію підготовки фахівців відповідно до потреб (Дегтяренко, 2015, с. 7).

Аналіз актуальних досліджень. Вивчення сучасної наукової педагогічної літератури (праці В. І. Бондаря, В. І. Берзіня, Л. В. Борщевської, Л. І. Даниленко, Т. М. Дегтяренко, В. В. Засенка, А. А. Колупаєвої, Н. З. Софій, Т. В. Скрипник, Ю. М. Найди, В. М. Синьова, А. Г. Шевцова, Д. І. Шульженко та ін.) свідчать про необхідність модернізації системи спеціальної освіти в Україні. У контексті вирішення на практиці завдань модернізації, науковцями основна увагу приділяється питанням забезпечення якості послуг, що надаються дітям з інвалідністю в системі корекційно-реабілітаційної допомоги. Було проведено низку фундаментальних і прикладних досліджень, у яких обґрунтовувалися концептуальні положення вдосконалення зазначеної системи як на державному та регіональному, так і на інституційному рівнях. Так, підготовка фахівців для системи спеціальної освіти була предметом досліджень С. П. Миронової, А. І. Капустіна, М. З. Кота, Л. О. Прядко, Л. М. Руденко, М. К. Шеремет, Д. І. Шульженко, А. Г. Шевцова та ін. Також науковці теоретично обґрунтували засади підготовки фахівців для роботи в реабілітаційних центрах (Л. О. Прядко та ін.), переглянули напрями та зміст підготовки фахівців (М. К. Шеремет, М. З. Кот, Л. М. Руденко, С. П. Миронова, Т. М. Дегтяренко, А. Г. Шевцов та ін.).

Проте, у реалізації корекційно-реабілітаційної допомоги дітям із особливими освітніми потребами існуюча система ще не приведена у відповідність до нових показників її якості, що висувуються суспільством та замовниками цих послуг.

Мета статті – визначити пріоритетні напрями вдосконалення професійної підготовки майбутніх спеціальних педагогів до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами.

Методи дослідження: *аналіз, синтез, систематизація та узагальнення*, за допомогою яких таке явище, як включення дітей із особливими потребами в соціально-освітнє середовище розкладається на складові частини, поєднується на компоненти, упорядковується інформація й робиться висновок щодо можливостей їх включення до соціально-освітнього середовища.

Виклад основного матеріалу. Соціокультурні зміни в сучасному українському суспільстві, що відбулися в 90-х роках ХХ ст., сприяли становленню гуманістичної освітньої парадигми стосовно дітей із особливими потребами. З того часу в Україні відбувається реформування, модернізація та модифікація всієї системи освіти, у т.ч. і спеціальної. Поняття «модифікація» у спеціальній педагогіці розглядається в контексті організації навчання дітей зі спеціальними освітніми потребами. До модифікацій у системі спеціальної освіти належать: зміна тривалості періоду навчання, зміна навчального середовища, ресурсів, матеріалів, форми викладу завдань, оцінювання з урахуванням особливостей учнів; модифікація змісту навчально-виховного процесу, структури його організації; пошуки та впровадження сучасних педагогічних технологій; оволодіння системою дистанційної освіти (Дегтяренко, 2015, с. 5-6).

На інституціональному рівні відбулася зміна підходів до програмного забезпечення, виокремилися рівні навчання та надався дозвіл учителям здійснювати навчання за індивідуальними програмами розвитку. Усе зазначене перевело спеціальних педагогів зі статусу «урокодавців» до статусу «управлінців (менеджерів)» навчально-виховного процесу. Відповідно, зумовило необхідність змін у підготовці таких фахівців у закладах вищої освіти (Дегтяренко, 2015, с. 7).

Назріла нагальна потреба у створенні науково-методичного забезпечення та моделі підготовки фахівців нової генерації за такими основними аспектами: педагогічним, психологічним, медико-біологічним та управлінським. Безперечно, від концептуальних засад, які становлять основу підготовки майбутніх фахівців, вирішальною мірою залежить не лише її професійна ефективність, а й соціальна оцінка результативності, вірогідності виконуваних ними дій, статус цих факторів у суспільстві й підтримка їх державою (Миронова, 2003, с. 22).

Відповідно до цього, нові виклики, які стоять сьогодні перед українською системою вищої педагогічної освіти, вимагають переосмислення попереднього досвіду підготовки фахівців і пошуку нових підходів до професійної підготовки студентів; розроблення нових освітніх стратегій; приведення змісту, форм, методів викладання у відповідність до

вимог та потреб сучасності; створення ефективних умов для професійного й особистісного саморозвитку майбутнього успішного фахівця для системи спеціальної освіти (Мартинчук, 2008, с. 119-120).

Одночасно, реформування системи спеціальної освіти та впровадження інклюзивної форми освіти загострює проблему забезпечення кадрами з відповідною підготовкою (Дегтяренко, 2012, с. 67). На сьогодні навіть стан забезпечення кадрами системи спеціальних закладів викликає занепокоєння, а розширення загального корекційно-реабілітаційного простору (навчально-реабілітаційні центри, інклюзивні заклади освіти, приватні організації) призвело до ще більшого загострення цієї проблеми.

Аналіз практики допомоги особам з інвалідністю в Україні, зокрема педагогічної практики, продемонстрував їх випереджальний інноваційний розвиток стосовно розвитку науково-теоретичних засад підготовки фахівців, що зумовило низку проблем у кадровій політиці. Посилення тенденції першочерговості практичних змін відповідно до сучасних потреб робить актуальною проблему науково-теоретичного обґрунтування нових підходів до підготовки корекційних фахівців:

- кваліфікаційної моделі, у якій будуть змінені поняття універсальності підготовки та підходи до формування професійної компетентності фахівців;

- компетентнісної моделі майбутнього фахівця, яка буде наповнена новим змістом підготовки (Дегтяренко, 2012, с. 71).

Тому сучасна стратегія вищої освіти має випереджати наявні потреби спеціальних та інклюзивних закладів, передбачати провідні тенденції їхнього розвитку. Це можна забезпечити завдяки прогностичній моделі спеціальної освіти, в основі якої буде ідея фундаменталізації, поєднана з прикладною професійною спрямованістю (Миронова, 2003, с. 23).

В умовах ускладнення завдань, які стоять перед спеціальною та інклюзивною освітою, підвищуються вимоги до фахівців зазначеної галузі, їхніх особистісних і професійних якостей, рівня їхньої професійної культури, активізується пошук способів і засобів удосконалення професійно-педагогічної підготовки педагогів (Колишкін, 2017, с. 368). Відповідно, традиційної вузівської загальнопедагогічної підготовки фахівців для ефективної роботи з дітьми з особливими потребами вже недостатньо. На сучасному етапі потрібні спеціально підготовлені вихователі, учителі початкових класів, учителі-предметники, асистенти вчителів, викладачі, які успішно працюватимуть в умовах спеціальної та інклюзивної освіти (Кирста, 2015, с. 54-55).

Максимальну готовність студентів до майбутньої фахової діяльності забезпечує поєднання традиційних і новітніх форм роботи. До традиційних форм організації навчального процесу у закладі вищої освіти належать: лекція, семінар, практичні та лабораторні заняття, самостійна робота, консуль-

тації, курсові та дипломні роботи, практика, контрольні роботи, колоквиуми, заліки та іспити; до інноваційних – проблемна лекція, семінар-дискусія, програмоване навчання, розв'язання проблемних ситуацій, дидактичні ділові ігри, модульне, рейтингове та дистанційне навчання (Миронова, 2005, с. 205).

Якщо в разі застосування традиційних технологій студент завжди перебуває в позиції того, хто навчається, то новітні технології стимулюють його до виконання різноманітних ролей, сприяючи розвитку особистості майбутнього педагога та викладача (Миронова, 2005, с. 207).

В основі навчальних планів має бути тенденція укрупнення, а не деталізації, орієнтація на блочну побудову фахової підготовки (медичний блок; блок загальної і спеціальної педагогіки та психології; методичний блок) і наскрізні тематичні програми (Миронова, 2003, с. 23).

Поєднання інноваційних педагогічних технологій із традиційними дає змогу перейти від дисциплінарної моделі навчання до системної, організувати творчу професійно спрямовану діяльність студентів, особистісно орієнтувати процес навчання в закладі вищої освіти. Використання нетрадиційних форм навчання (модульне і дистанційне навчання, рейтингова система, розробка інформаційно-предметного забезпечення технологій навчання корекційних педагогів) розглядається як засіб підвищення якості підготовки фахівців. При застосуванні новітніх технологій суттєво зростає мотивація учіння, студенти розуміють необхідність оволодіння теоретичними знаннями і своєчасно задовольняють свої професійні інтереси; формується їхня відповідальність і самостійність. Якщо в разі застосування традиційних технологій студент завжди перебуває в позиції того, хто навчається, то новітні технології стимулюють його до виконання різноманітних ролей, сприяючи розвитку особистості майбутнього корекційного педагога (Миронова, 2005, с. 207).

Важливо розуміти, що підготовка фахівців у галузі спеціальної освіти є комплексним та системним процесом, що включає вагому інтердисциплінарну складову. Зокрема, фахівці, окрім знань і вмінь з педагогічних, психологічних, соціально-гуманітарних дисциплін, повинні мати базові компетенції у сфері таких біологічних та медичних предметів, як анатомія та фізіологія вищої нервової діяльності, основи медичних знань, валеологія, патопсихологія, дефектологія тощо. Такі галузеві стандарти підготовки фахівців відтворюють специфіку їх майбутньої діяльності, що передбачає виконання консультаційної, діагностичної, реабілітаційної, корекційної та психотерапевтичної функцій (Мединська, 2012, с. 168).

З огляду на це, модифікування сталих моделей корекційно-реабілітаційної допомоги особам із інвалідністю та навчання й виховання дітей із особливими освітніми потребами, зміна організаційних та управлінських аспектів корекційно-реабілітаційної діяльності, зумовлюють і необхідність модифікації підготовки фахівців за різними спеціалізаціями в

галузях «Охорона здоров'я», «Освіта», «Соціальне забезпечення», «Управління» («Менеджмент організацій», «Управління закладами» та ін.). Це зумовлено тим, що корекційно-реабілітаційна допомога є інтегральним явищем, симбіозом діяльності кількох галузей соціальної сфери. Її якість залежить від випереджальної підготовки учасників до її реалізації, у тому числі, від їх готовності до управління процесами корекційно-реабілітаційної діяльності (Дегтяренко, 2015, с. 8).

Відповідно до цього, потрібне концептуальне обґрунтування стратегії вдосконалення підготовки спеціальних педагогів та створення інноваційної моделі підготовки фахівців, які будуть працювати в умовах спеціальної та інклюзивної освіти, що дозволить забезпечити якість кадрової політики на інституціональному рівні при наданні освітніх послуг за місцем проживання. Проте, зміна стратегії підготовки фахівців має відбуватися на методологічному рівні, оскільки півзаходи не матимуть позитивних результатів. Розробка стратегії та теоретичної моделі підготовки фахівців дозволить усунути протиріччя між випереджальними змінами практики та відсутністю науково обґрунтованих концепцій і стратегій підготовки фахівців відповідно до сучасних вимог та потреб практики, а також наступність у підготовці кадрів (Дегтяренко, 2012, с. 71).

Формування професійних навичок майбутніх корекційних педагогів у закладах вищої освіти має відбуватися різними шляхами: економічним (через актуалізацію професійного потенціалу педагога в різних сферах соціальної роботи), соціальним (через формування професіоналізму як моральної цінності та системи ціннісних орієнтацій студентства), науковим (завдяки технологічності та практичній спрямованості підготовки фахівців цього профілю). У розвитку спеціальностей для роботи з дітьми з особливими освітніми потребами слід урахувати існуючі тенденції професійної підготовки: зростання особистісно орієнтованої діяльності; гуманістичність і демократизм в організації навчально-виховного процесу в закладах вищої освіти; індивідуалізацію та диференціацію навчання; удосконалення інноваційних технологій, упровадження передового педагогічного досвіду; розвиток активності, самостійності та ініціативи студентів, їхніх професійних якостей і здібностей (Миронова, 2003, с. 22).

На сьогодні готовність педагога до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами розглядають через два показники:

- 1) професійна готовність;
- 2) психологічна готовність.

Структура професійної готовності має такі складові:

- інформаційна готовність;
- володіння педагогічними технологіями;
- знання основ психології та спеціальної педагогіки;
- знання індивідуальних відмінностей дитини;

– готовність педагогів моделювати урок і використовувати варіативність у процесі навчання;

– знання індивідуальних особливостей дітей із різними порушеннями в розвитку;

– готовність до професійної взаємодії і навчання.

У структурі психологічної готовності виділяють: емоційне прийняття дітей з різними типами порушень у розвитку (прийняття – відторгнення); готовність залучати дітей з різними типами порушень до діяльності на уроці; задоволеність власною педагогічною діяльністю (Кирста, 2015, с. 56).

Однією з концептуальних ідей є перспективний і прогресивно-творчий підхід до професійної підготовки дефектологів, в основу якого має бути покладено особистісно орієнтоване навчання, розвиток творчих здібностей студентів і їхньої готовності до корекційної роботи. Цей підхід потрібно починати з професійного відбору і професійної діагностики й реалізовувати в подальшому в системно-цілісній безперервній освіті, єдності всіх основних структурних компонентів особистості майбутнього вчителя-дефектолога (Миронова, 2003, с. 22-23).

Для підготовки педагогічних працівників до здійснення корекційно-реабілітаційної діяльності, викладання в закладах загальної середньої освіти різного типу шкільних навчальних предметів корекційного спрямування, передбачених у варіативній складовій навчальних планів, задоволення особистісних освітніх інтересів студентів та врахування професійних потреб замовника (закладів, що здійснюють навчання дітей із особливими потребами) слід передбачити нові варіанти поєднання напрямів підготовки (Дегтяренко, 2012, с. 73-74), а саме: 1) змісту відповідних напрямів (спеціальностей), що забезпечить необхідну фахову підготовку з різних напрямів педагогічної діяльності; 2) відповідного певного віку дітей з особливими освітніми потребами; з метою підготовки педагогічних працівників до викладання навчальних предметів з урахуванням їх типологічних особливостей та забезпечення якості реалізації варіативної складової навчального плану закладів загальної середньої освіти (Дегтяренко, 2012, с. 76). Таке поєднання необхідно здійснювати з урахуванням потреб ринку праці та спорідненості галузей наук (Дегтяренко, 2012, с. 73-74).

Сучасні підходи до формування професійної майстерності та культури майбутніх фахівців у галузі спеціальної та інклюзивної освіти передбачають ґрунтовну теоретичну і практичну підготовку, яка дозволяє їм ефективно розв'язувати завдання, що стоять перед ними. Цей процес передбачає розвиток їхньої комунікативної компетентності, необхідних умінь для провадження практичної діяльності, здійснення ґрунтовної теоретичної та практичної підготовки, розвитку широкого кола професійних умінь (Колишкін, 2017, с. 371). Оскільки процес професійної підготовки – це максимальне моделювання майбутньої педагогічної

діяльності спеціального педагога, тому при викладанні спеціальних дисциплін необхідно відмовитися від догматичних установок, абстрактної теорії і здійснити прямий вихід на практику (Миронова, 2003, с. 23).

Важливо розуміти, що в сучасних умовах саме дошкільна освіта є найважливішою ланкою в організації навчально-виховного процесу та підготовки дітей із особливими потребами до школи. У цьому процесі вихователь є ключовою особою в організації навчально-виховного процесу. Тому це мають бути педагоги, які приймають нову систему цінностей, творчо реалізують нові технології навчання, здатні вирішувати проблему соціалізації дітей із особливими освітніми потребами, володіють методами психолого-педагогічної діагностики, стабільно прагнуть до високих результатів у своїй професійній діяльності, знають специфіку освітніх програм, володіють методиками й технологіями навчання таких дітей, ефективно взаємодіють як у самому закладі, так і з батьками та соціумом (Кирста, 2015, с. 55).

Відповідно, одним із важливих напрямів сучасної підготовки майбутніх вихователів має бути їх підготовка до участі в програмах інклюзивного навчання, надання їм знань зі спеціальної педагогіки та психології, забезпечення інструментарієм та моделями альтернативного навчання задля створення власних індивідуальних корекційно-педагогічних програм для дітей із особливими освітніми потребами (Кирста, 2015, с. 55).

Як додаткові складові готовності вихователя працювати з такими дітьми необхідно виділити роботу з оточенням (сім'єю) дитини з особливими потребами. Така робота включає розвиток толерантного ставлення до такої дитини інших дітей та дорослих. Адже агресивне ставлення інших дітей часто пов'язано зі страхом і незрозумінням, а не відсутністю співчуття чи загальною озлобленістю, як часто це виглядає. Одним із дієвих варіантів у роботі з дитиною з особливими потребами та її оточенням є програма «Дитина – дитині», створена Девідом Морлі. Ця програма включає шість інструкцій щодо таких дітей і пояснює, як орієнтуватись у різних видах інвалідності, дає розуміння їх особливостей, сильних і слабких сторін (Кирста, 2015, с. 57).

Наступними ланками сучасної спеціальної освіти є спеціальні та інклюзивні школи, професійно-технічні та заклади вищої освіти. Їм також потрібні кваліфіковані фахівці, які орієнтовані на роботу з усіма категоріями учнів та молоді з особливими потребами. Це мають бути фахівці, які творчо реалізують нові технології навчання, уміють адаптувати загальноосвітні методики до їх потреб, постійно домагаються високих результатів у своїй професійній діяльності (Колишкін, 2017, с. 368).

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Таким чином, одним із факторів, який на сучасному етапі негативно впливає на якість реалізації корекційно-реабілітаційної допомоги та надання освітніх послуг, є недостатня підготовленість фахівців. Тому під час модернізації

системи спеціальної освіти слід значну увагу приділити, насамперед, модифікації навчальних планів і навчального матеріалу у закладі вищої освіти задля підготовки фахівців відповідно до вимог часу. Це один із головних факторів, який дозволить привести у відповідність до нових вимог суспільства якість допомоги дітям із особливими потребами на регіональному та інституціональному рівнях.

Подальших наукових розвідок потребує підготовка викладачів закладів вищої освіти до взаємодії зі студентами з особливими потребами.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дегтяренко, Т. М. (2015). Модифікація професійної підготовки фахівців у контексті модернізації системи спеціальної освіти. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 3 (47), 5-8 (Degtyarenko, T. M. (2015). Modification of professional training of specialists in the context of modernization of the system of special education. *Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies*, 3 (47), 5-8).

2. Дегтяренко, Т. М. (2012). Оптимізація діяльності системи корекційно-реабілітаційної допомоги на регіональному рівні. *Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка*, 20, 1, 67, 71, 73-74, 76 (Degtyarenko T. M. (2012). Optimization of the system of correctional and rehabilitation assistance at the regional level. *Collection of scientific works of Kamenets-Podilskyi Ivan Ogienko National University*, 20, 1, 67, 71, 73-74, 76).

3. Кирста, Н. (2015). Підготовка спеціалістів дошкільного профілю до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами. *Освітній простір України*, 6, 54-56 (Kirsta, N. (2015). Training of Specialists of Preschool Profile for Working with Children with Special Educational Needs. *Educational space of Ukraine*, 6, 54-57).

4. Колишкін, О. В. (2017). Особливості формування професійної культури майбутніх фахівців в галузі спеціальної освіти. *Спеціальна освіта: стан та перспективи (Матеріали Всеукраїнської (заочної) науково-практичної конференції, 17-18 травня 2017 року)*, (сс. 368, 370-371) (Kolyshkin, O. V. (2017). Features of forming professional culture of future specialists in the field of special education. *Special education status and prospects (Materials of the All-Ukrainian (correspondence) scientific-practical conference, May 17-18, 2017)*, (pp. 368, 370-371)).

5. Мартинчук, О. В. (2008). Компетентнісний підхід до фахової підготовки вчителів-дефектологів для забезпечення освітньої інтеграції дітей з порушеннями психофізичного розвитку. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, Серія: Корекційна педагогіка та спеціальна психологія*, 119-120 (Martynchuk, O. V. (2008). Competence approach to the professional training of teachers-defectologists for the educational integration of children with mental disorders disorders. *Scientific journal of the National Pedagogical University named after M. P. Drahomanov, Series: Correctional Pedagogy and Special Psychology*, 119-120).

6. Мединська, Ю. Я. (2012). Роль та місце дисципліни «патопсихологія» у підготовці майбутніх фахівців у галузі корекційної освіти. *Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка*, 20, 1, 68 (Medinska, Yu. Ya. (2012). The role and place of the discipline "pathopsychology" in the training of future specialists in the field of correctional education. *Collection of scientific works of the Kamianets-Podolsky National University named after Ivan Ogienko*, 20, 1, 68).

7. Миронова, С. (2003). Концептуальні основи підготовки вчителя-дефектолога до корекційної роботи у спеціальних закладах. *Вісник Львівського університету. Серія*

педагогічна, 17, 20 (Mironova, S. (2003). Conceptual bases of teacher-defectologist training for correctional work in special institutions. Bulletin of Lviv University. Pedagogical series, 17, 20, 22-23).

8. Миронова, С. (2005). Поєднання традиційних і новітніх технологій у підготовці спеціальних педагогів. *Вісник Львівського університету. Серія педагогічна, 19, 1, 204, 205, 207 (Myronova, S. (2005). The combination of traditional and advanced technologies in the training of special educators. Bulletin of Lviv University. Pedagogical series, 19, 1, 204, 205, 207).*

9. Пахомова, Н. Г. (2017). Діагностико-корекційний консалтинг в системі підготовки фахівця до роботи в умовах інклюзії. *Спеціальна освіта стан та перспективи (Матеріали Всеукраїнської (заочної) науково-практичної конференції, 17-18 травня 2017 року), 374 (Pakhomova, N. H. (2017). Diagnostic and correctional consulting in the system of preparation of a specialist for work in conditions of inclusion. Special education status and prospects (Materials of the All-Ukrainian (correspondence) scientific-practical conference, May 17-18, 2017), 374).*

10. Пономарьова, Г. Ф. (2017). Харківська гуманітарно-педагогічна академія як регіональний осередок підготовки фахівців у галузі спеціальної освіти. *Спеціальна освіта стан та перспективи (Матеріали Всеукраїнської (заочної) науково-практичної конференції, 17-18 травня 2017 року), 378 (Ponomareva, H. F. (2017). Kharkiv Humanitarian Pedagogical Academy as a Regional Center for Specialist Training in Special Education. Special Education Status and Prospects (Materials of the All-Ukrainian (correspondence) Scientific and Practical Conference, May 17-18, 2017), 378).*

РЕЗЮМЕ

Шевченко Владимир. Подготовка специалистов к работе с детьми с особыми потребностями в современных условиях.

В статье автор делает аналитический обзор кадровой политики в системе специального и инклюзивного образования. Он анализирует подходы к организации учебного процесса в высших учебных заведениях; отмечает причины, по которым существующая система образования для детей с особыми потребностями не удовлетворяет потребности общества; указывает направления, требующие первоочередного решения; определяет концептуальные основы подготовки коррекционных педагогов к работе в специальных заведениях. Автор делает попытку определить возможности повышения качества подготовки специалистов за счет модификации подготовки кадров в высших учебных заведениях.

Ключевые слова: подготовка специалистов, специальное образование, инклюзивное образование, дети с особыми образовательными потребностями, модернизация образования, система коррекционно-реабилитационной помощи, компетентность, педагогические традиционные и инновационные технологии.

SUMMARY

Shevchenko Volodymyr. Training of specialists for work with children with special needs in modern conditions.

In the article the author makes an analytical review of the personnel policy in the system of special and inclusive education. He analyzes the approaches to the organization of educational process in higher education institutions in order to increase its efficiency. The author outlines the reasons why the existing system of education for children with special needs does not meet the needs of society. It indicates the directions that require a first-rate solution. The author outlines conceptual foundations for training correctional teachers to work in special institutions.

The article states that today modernization of the system of correctional and rehabilitation care for children with special educational needs, as well as special education systems and development of an inclusive form of education. Modernization involves bringing them into line with new challenges of society. This should be based on introduction of new norms and quality indicators for such assistance.

Considering development of an inclusive form of education, an important component is training of specialists for work in pre-school education institutions. The article highlights some aspects of training of preschool teachers to work with children with special educational needs in modern conditions. The components of readiness of future educators for work in conditions of inclusion are singled out. The article also substantiates the urgency of the problem of training specialists for corrective work in special and inclusive schools, where children with special educational needs study.

The author makes an attempt to determine the possibilities of improving the quality of training specialists. This should be due to the modification of training in higher education institutions in the training of students in the direction of Correctional Education. He addresses the problem of educational technology in higher education institutions. The author analyzes the possibilities and significance of the combination of traditional and advanced technologies in the training of the identified experts. It identifies modifications to the professional training of specialists, which will improve the quality of organization and implementation of correctional and rehabilitation assistance.

Key words: *training of specialists, special education, inclusive education, children with special educational needs, modernization of education, correctional and rehabilitation assistance system, competence, pedagogical traditional and innovative technologies.*